İSLAM KOLAYLIK DİNİDİR

- Bizleri yoktan var eden Yüce Allah, biz insanların güç ve kuvvetinin ne kadar olduğunu, ne derece bir yükü kaldırabileceğimizi de en iyi bilendir.

- أَلاَ يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ

- ***“Allah yarattığı kulunu bilmez mi**?”*[1]

- يُرِيدُ اللهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلاَ يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ

- ***“Allah sizin için kolaylık ister, Güçlük (zorluk) istemez.”***[2]

---

[1] Mülk, 14.

[2] Bakara, 185.

- وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ
- *“(Allah) din hususunda üzerinize hiçbir zorluk yüklemedi.”*[3]
- لاَ يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا إِلاَّ وُسْعَهَا
- *“Allah bir kimseye gücünün yetmeyeceğini teklif etmez.”*[4]

---

[3] Hacc, 78.
[4] Bakara, 286.

- Kur'ân-ı Kerîm'in haddi aşan ve aşırıya kaçanları uyardığı âyetlerinin birisinde,

- **يَا اَيُّهَا الَّذينَ اٰمَنُوا لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا اَحَلَّ اللّٰهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدينَ**

- ***"Ey iman edenler! Allah'ın size helâl kıldığı iyi ve temiz nimetleri (kendinize) haram etmeyin ve (Allah'ın koyduğu) sınırları aşmayın. çünkü Allah, haddi aşanları sevmez."***[5] buyrulur.

- İslam dininde, insanın tabiatına aykırı düşen, insanın fıtratını zorlayan hiçbir güçlük yoktur. İbadet ve yükümlülüklerde bir azimet (yani normal şartlardaki genel hüküm) yanında bir de ruhsat (yani mazereti

---

[5] Mâide, 5/87.

sebebiyle kolaylıklar) vardır. Ayrıca günahlardan kurtulmak için her zaman tövbe, kefaret, kurtuluş ve arınma yolları açık tutulmuştur. Fırsatlar tanınmıştır.

- يُرِيدُ اللّٰهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الإِنْسَانُ ضَعِيفًا

- ***"Allah sizden (yükünüzü) hafifletmek ister, çünkü insan zayıf yaratılmıştır."***[6]

[6] Nisa, 28.

- Dini emirleri yerine getirmek, İslam'ı yaşamak müslümana ağır gelmez. O ibadetlerini isteyerek ve gönül hoşnutluğu içerisinde zevkle yapar.
- وَاسْتَعينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلٰوةِ وَاِنَّهَا لَكَبيرَةٌ اِلَّا عَلَى الْخَاشِعينَ
- ***Sabır ve namazla Allah'tan yardım isteyin. Şüphesiz bunlar Allah'a huşu ile boyun eğenlerden başkasına ağır gelir.***[7]
- Dini teklifler, farzlar ve yapılması istenilen bütün vazifeler bizlere birer yük değildir. Tam aksine bunlar, dünya ve ahiret hayatının yükünü hafifleten düzenlemeler ve irşatlardır.

[7] Bakara, 45.

- Oruç ve namaz, imanı takviye eder, nefsin kibrini kırar, tembelliği ve uyuşukluğu giderir. Zor işler karşısında insanı güçlü kılar. İnanan insanlara bu ikisi ve diğer ibadetler zor ve ağır gelmez.
- إِنَّ اللهَ لاَ يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ
- ***"Şüphesiz Allah, insanlara hiçbir şekilde zulmetmez. Fakat insanlar kendilerine zulmederler****."*[8]
- Bu şiirde olduğu gibi;
- **"Kuluna zulmetmez Huda'sı, Kulun çektiği, kendi fiilinin cezası."**

[8] Yunus, 44.

- Dinimizin ana prensibi, kolaylaştırmak ve sevdirmektir. Bu prensibi ve ilkesi şu Hadis-i Şerifte belirtildiği gibidir. Peygamber (sav) Efendimiz buyuruyor ki:

- يَسِّرُوا وَلاَ تُعَسِّرُوا ، وَبَشِّرُوا وَلاَ تُنَفِّرُوا

- *“Kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız. Müjdeleyiniz, nefret ettirmeyiniz.”*[9]

---

[9] Buhari, İlim,7.

- Ebu Hüreyre (r.a)'dan, Peygamber (sav) Efendimiz aynı konuda şöyle buyurmaktadır:

- إِنَّ الدِّينَ يُسْرٌ ، وَلَنْ يُشَادَّ الدِّينَ أَحَدٌ إِلاَّ غَلَبَهُ ، فَسَدِّدُوا وَقَارِبُوا وَأَبْشِرُوا ، وَاسْتَعِينُوا بِالْغَدْوَةِ وَالرَّوْحَةِ وَشَىْءٍ مِنَ الدُّلْجَةِ

- *"Bu din kolaylık dinidir. Kimse takatinin üstünde ibadet yapmaya kalkışırsa, kendisi din karşısında aciz kalır, mağlup olur, Bunun için aşırıya kaçmayınız, dosdoğru yolu tutunuz ve Salih amellerden alacağınız mükâfattan ötürü sevininiz. "*[10]

---

[10] Buhari, İman, 29.

- Aşırılık konusunda Peygamber şöyle buyurmaktadır:
- يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِيَّاكُمْ وَالْغُلُوَّ فِى الدِّينِ فَإِنَّمَا أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمُ الْغُلُوُّ فِى الدِّينِ
- *“Dinde aşırılıktan sakının, Çünkü sizden öncekileri ancak aşırılık helak etti.”*[11]

[11] İbn Mace Menasik,63; Nesai, Menasiku’l-Hac, 217.

- Hz. Ayşe’den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuşlardır:

- مَهْ ، عَلَيْكُمْ بِمَا تُطِيقُونَ ، فَوَاللَّهِ لاَ يَمَلُّ اللَّهُ حَتَّى تَمَلُّوا

- *“…Güç yetirebileceğiniz işleri yapın. Vallahi siz ibadet yapmaktan bıkarsınız da Allah size mükâfat vermekten bıkmaz!”*[12]

[12] Buharı, İman, 32, Müslim, Misafirin, 221.

- Hz. Peygamber'in eşlerine gelerek onun ibadetleri hakkında bilgi almak isteyen üç kişi, kendilerine anlatılanı azımsayarak, “Biz kim, Peygamber kim! Allah onun geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlamıştır.” demişlerdi. Sonra kendi aralarında sözleşerek biri gece boyu sürekli namaz kılmaya, diğeri sürekli oruç tutmaya, üçüncüsü de kadınlardan uzak kalarak evlenmemeye karar vermişlerdi.
- O arada yanlarına giren ve konuştuklarını duyan Allah Resûlü,
- **أَنْتُمُ الَّذِينَ قُلْتُمْ كَذَا وَكَذَا أَمَا وَاللَّهِ إِنِّى لأَخْشَاكُمْ لِلَّهِ وَأَتْقَاكُمْ لَهُ ، لَكِنِّى أَصُومُ وَأُفْطِرُ ، وَأُصَلِّى وَأَرْقُدُ وَأَتَزَوَّجُ النِّسَاءَ ، فَمَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِى فَلَيْسَ مِنِّى**

- *“Şöyle şöyle diyen sizler misiniz? Şunu iyi bilin ki, vallahi, aranızda Allah'tan en çok korkanınız ve O'na karşı en çok takva sahibi olanınız benim. Bununla birlikte ben bazen oruç tutar, bazen tutmam. Hem namaz kılarım hem de uyurum. Kadınlarla da evlenirim. Kim benim sünnetimden yüz çevirirse benden değildir!”*[13] buyurmuştur.

[13] Buhârî, Nikâh, 1.

- Peygamber (sav) Efendimiz, Medine’ye hicret ettikten sonra Ensar ile Muhacirler arasında kardeşlik ilan etmiş ve Muhacirlerden Selman el Farisi ile Ensar’dan Ebu Derda’yı kardeş yapmıştı.
- Ebu Derda, Müslüman olduktan sonra kendisini ibadetten alıkoyduğu için ticareti dahi bırakıp kendini ibadete vermişti. Bir gün Selman, kardeşi Ebu Derda’yı ziyarete gitti ve hanımını bakımsız, pejmürde elbiseler içerisinde görünce çok şaşırarak, “ Bu ne haldir?” diyerek durumunu sordu.
- Ümmü’d-Derda, kocasının kendisi ile ilgilenmediğini ve ihmal ettiğini ima ederek, “ Kardeşin Ebu Derda’nın dünyaya (ve bir eşe) ihtiyacı kalmadı ki!” karşılığını verdi. Biraz sonra Ebu Derda gelerek Selman’a yemek ikram etti. Selman onun da kendisi ile birlikte yemesini isteyince Ebu Derda, “Ben oruçluyum.” Dedi.

- Ancak, Selman, “Sen yiyene kadar ben de yemeyeceğim!” deyince Ebu Derda, nafile tuttuğu orucunu bozarak onunla birlikte yemek yemeğe başladı.
- Selman, o gece Ebu Derda’nın misafiri oldu. Ebu Derda gecenin yarısında erkenden namaz kılmak için kalkmıştı. Bu durumu fark eden Selman, yatıp uyumasını istedi. Bir süre sonra tekrar namaza kalkan Ebu Derda’yı Selman yine yatıp uyuması konusunda ikaz ve ikna etti.
- Gecenin sonuna doğru Selman, Ebu Derda’yı, “Hadi, şimdi kalk.” Diyerek uyandırdı ve ikisi birlikte namaz kıldılar. Namaz sonrasında Selman, Ebu Derda’yı karşısına alarak ona kardeşlik hakkından doğan şu samimi uyarıda bulundu:
- إِنَّ لِرَبِّكَ عَلَيْكَ حَقًّا ، وَلِنَفْسِكَ عَلَيْكَ حَقًّا ، وَلأَهْلِكَ عَلَيْكَ حَقًّا ، فَأَعْطِ كُلَّ ذِى حَقٍّ حَقَّهُ

- “ Rabbinin senin üzerinde hakkı var. Nefsinin senin üzerinde hakkı var. Ailenin senin üzerinde hakkı var. Şu halde her hak sahibine hakkını ver!”
- Bu olaydan sonra Ebu Derda Peygamber (sav) Efendimize gelerek, Selman ile arasında geçen bu hadiseyi anlattı. Durumu dinleyen Peygamber (sav) Efendimiz, *“ Selman doğru söylemiş”* dedi.

- Sahâbeden Abdullah b. Amr'ın gündüzleri sürekli oruç tutup, geceleri de ibadetle geçirdiği bilgisi kendisine ulaşınca, böyle yapmaması konusunda onu uyarmıştır. Ona, *“Böyle yapma, oruç tut, tutmadığın zamanlar da olsun; namaz kıl, uyku da uyu!”* dedikten sonra, vücudunun, eşinin ve misafirlerinin onun üzerindeki haklarını hatırlattı:
- *“Her aydan üç gün oruç tutman yeterlidir. Çünkü her iyiliğinin on kat sevabı vardır. Bu da bütün seneyi oruçlu geçirmek demektir.”*
- Abdullah b. Amr daha fazla oruç tutmak istediğini söyleyerek ısrar edince, Hz. Peygamber,
- *“Öyleyse Allah'ın peygamberi Dâvûd'un (as) orucu gibi oruç tut. Bundan fazlasını yapma!”* diyerek onun gün aşırı olarak senenin yarısını oruçlu geçirmesine izin vermiştir.
- Abdullah'ın yaşlandığı zaman, “Keşke Resûlullah'ın (sav) ruhsatını kabul etseydim!” diyerek pişmanlığını dile getirmesi dikkat çekicidir.

İbadetlerde Kolaylık:

- İbadetlerin yerine getirilmesi için Dinimiz her türlü kolaylığı bizlere sağlamıştır. Mesela, namaz her hal şartlarda mutlaka vaktinde kılınmalıdır. Hiçbir şey; iş, ticaret, görev, meşgale ve mazeret Müslüman'ı namazdan alıkoyamaz. Namaz ibadetinin vaktinde kılınabilmesi için dinimiz her türlü kolaylığı bizlere sağlamıştır. Bu kolaylıkları şöyle sıralayabiliriz:

  Su bulamayanlar, teyemmüm ederek namazlarını kılabilirler. (Maide, 5/6)

- Bir tehlikeden korkanlar yaya veya binek üzerinde namazlarını kılabilirler. (Bakara 2/239)
- Yolcular, seferi olanlar, dört rekâtlı farzları ikişer rekât olarak kılabilirler. (Nisa 4/101. Müslim, S.Musafirin.4.1,478. Ebu Davut, Salat 27)

- Savaş halinde olanlar, nasıl güçleri yetiyorsa o şekilde namazlarını kılabilirler. (Nisa 4/102)
- Ayakta durmaya güçleri yetmeyen hasta ve özürlüler oturarak, buna da güçleri yetmeyenler yatarak namazlarını kılabilirler. (Al-i İmran 3/191)
- Peygamber Efendimiz(sav) sahabelerinden İmrân İbni Husayn'a,
- «صَلِّ قَائِمًا، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَقَاعِدًا، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَعَلَى جَنْبٍ»
- *"Ayakta namaz kıl, güç yetiremezsen oturarak kıl, ona da gücün yetmezse yattığın yerde kıl."* tavsiyesinde bulunmuştur.[14]
- Kadınların özel halleri, deli olmak, bayılmak ve unutmak hariç namaz kılmamanın hiçbir mazereti yoktur. Namaz mutlaka vaktinde

---

[14] Buhari, Taksiru's-Salat, 17.

kılınmalıdır. Bütün bu kolaylıklara rağmen namazı vaktinde kılamayanlar namazlarını kaza ederler.

- Namaz kılarken yanılan kimse için namazı yeniden kılması yerine, sehiv secdesi yapması yeterli görülmüştür. Namazda farzları tehir, vaciplerin terk ve tehiri halinde sehiv secdesi yapılır.
- Mukim olan kimseler mesh üzerine bir gün bir gece yani 24 saat mesh edebildiği halde, seferde olan kimseler mest üzerinde üç gün üç gece yani 72 saat mesh edebilirler.
- İbadetlerimizi yaparken de aşırılıktan sakınmamız gerekir. Allah'a kulluk konusunda ifrat ve tefritten uzak durmamız gerekmektedir. İbadetlerimizi kolaylaştırarak yapmak ve insanlara da böylece kolay olarak yapılmasını sağlamak gerekir. Peygamber (sav) Efendimiz, imamlık yapan din görevlilerine şu tavsiyede bulunmaktadır:

- إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ بِالنَّاسِ فَلْيُخَفِّفْ؛ فَإِنَّ فِيهِمُ السَّقِيمَ وَالضَّعِيفَ وَالْكَبِيرَ، فَإِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ لِنَفْسِهِ فَلْيُطَوِّلْ مَا شَاءَ

- *"Sizden biriniz insanlara imam olup namaz kıldırdığı zaman, namazı (ve namazda okumayı) kısa tutsun. Çünkü Cemaatin içerisinde çocuğu olan da vardır, büyüğü olan da vardır. İçerlerinde hastası, zayıf ve yaşlı kimseler olabilir. İş sahipleri de bulunur. Ama kendi başına yalnız kılmak istediği zaman dilediği kadar namazını uzatsın."*[15]
- Enes (ra)'dan rivayet edildiğine göre, Enes şöyle demiştir. "Peygamber (sav) mescide girdi ve orada iki direk arasında çekilmiş bir ip gördü.
- *"Bu ip de neyin nesidir?"* diye sordu. Orada bulunan sahabeler,

[15] Nesai, İmamet, 35.

- “Bu ip, Zeynep’indir. Namaz kılarken yorulduğu zaman ona tutunuyor,” dediler. Bunun üzerine Peygamber şöyle buyurdu:
- «لاَ حُلُّوهُ لِيُصَلِّ أَحَدُكُمْ نَشَاطَهُ، فَإِذَا فَتَرَ فَلْيَقْعُدْ»
- *“O ipi çözünüz. Sizin herhangi biriniz zinde kaldığı sürece namaz kılsın, yorgunluk basınca otursun.”*[16]
- Her kim olursa olsun, hanımı da olsa gücünün üstünde ibadet yapmasını yasaklamıştır.
- Hz. Ayşe (ra) validemizden rivayet edildiğine göre, Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur:

---

[16] Buhari, Teheccüd,18; Müslim, Musafirin, 219.

- »إِذَا نَعَسَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَرْقُدْ حَتَّى يَذْهَبَ عَنْهُ النَّوْمُ، فَإِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا صَلَّى وَهُوَ نَاعِسٌ لَعَلَّهُ يَذْهَبُ يَسْتَغْفِرُ، فَيَسُبُّ نَفْسَهُ«

- *“Biriniz namaz kılarken uykusu ağır basarsa, uykusu geçinceye kadar yatsın uyusun. Zira biriniz uyuklayarak namaz kılarsa, olabilir ki istiğfar edeyim derken bilmeden kendisine söver.”*[17]
- Ebu Abdullah Cabir b. Semüre’den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:
- “Namazları, Peygamber (sav) ile birlikte kılardım. Onun namazı da hutbesi de mutedildi.”[18]

[17] Müslim, Misafirin, 222.
[18]

- Rasulullah ezberleme yeteneği olmadığından dolayı Kur'an'dan herhangi bir âyeti veya sûreyi ezberleyemeyen bir sahâbîye,
- سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ
- kelimelerini söyleyerek namaz kılmasını tavsiye etmiştir.[19]

[19] Ebû Dâvûd, Salât, 134, 135.

- Asr-ı saadette yaşanan şu hâdise, Peygamber Efendimizin ibadetler konusunda katı uygulamalara karşı gösterdiği tepkiyi yansıtması bakımından çok önemlidir:
- Câbir b. Abdullah anlatır: “Bir sefere çıkmıştık. İçimizden bir adamın başına bir taş geldi ve başı yarıldı. Sonra bu adam ihtilâm oldu. Yanındakilere, 'Benim başım yaralı, teyemmüm edebilir miyim?' diye sordu.
- Onlar, 'Suyu kullanabilme imkânın varken, teyemmüm etmeni uygun bulmuyoruz.' dediler. Bunun üzerine adam gusül abdesti aldı ve (yarası su ile temas edince) öldü.
- Onunla beraber olanlar Hz. Peygamber'in huzuruna geldiklerinde bu olayı ona haber verdiler. Bunun üzerine Hz. Peygamber, şöyle buyurdu:

- قَتَلُوهُ قَتَلَهُمُ اللَّهُ أَلاَّ سَأَلُوا إِذْ لَمْ يَعْلَمُوا فَإِنَّمَا شِفَاءُ الْعِيِّ السُّؤَالُ إِنَّمَا كَانَ يَكْفِيهِ أَنْ يَتَيَمَّمَ وَيَعْصِرَ

- *'Onu öldürdüler, Allah da onların canını alsın. Bilmediklerini sorsalardı ya! Cehaletin ilacı sormaktır. Onun teyemmüm etmesi, yarasının üzerine bir bez bağlayıp sonra üzerine meshetmesi ve vücudunun geri kalan kısmını da yıkaması yeterliydi.*"[20]

---

[20] Ebû Dâvûd, Tahâret, 125.

Kadınlara Tanınan Kolaylıklar

- Kadınlara beş vakit namaz farz olmakla birlikte, Cuma bayram ve cenaze namazlarına gitmeleri mecburi tutulmamış bu namazlardan muaf tutulmuşlardır. Ancak sevap kazanmak için kadınlarımız bu namazlara katılabilirler. Cuma, bayram ve cenaze namazlarını kendi istekleriyle kılabilirler.
- Kadınlarımıza namaz kılmak için ezan okuma ve kamet getirme mecburiyeti de yoktur.
- Yine kadınlarımız altmış günlük kefaret orucu tutarken, aybaşı veya lohusalık gibi hastalık durumu olunca, hemen orucunu keser, ara verir ve temizlendiği zamandan itibaren kefaret orucuna kaldığı yerden devam ederler.
- Erkekler ise kefaret orucuna hiçbir surette ara veremez, ara verince yeniden başlarlar.

- Evlenirken mehir vermek, evin geçimini temin etmek, boşanma durumunda da nafaka vermek erkeğe aittir.[21] Kadınlar için böyle bir sorumluluk yoktur.
- Kadınların özel hallerinden biri olan hayız durumunda da kadınlarımıza bazı kolaylıklar sunulmuştur. Hz. Ayşe (ra) validemize bir kadın sordu:
- "-Hayızlı kadın temizlendikten sonra hayız döneminde kılamadığı namazlarını kaza etmesi gerekir mi?"
- Hz. Ayşe şu cevabı vermiştir:
- "Sen Haruriye (Haricilerden) mısın? Biz Peygamber (sav)'ın yanında hayız âdetini görürdük, sonra temizlenince guslederdik. Peygamber (sav) namazları kaza etmemizi bize emretmezdi"[22]

---

[21] Nisa 4/ 34.
[22] İbn Mace, Taharet,119.

- Kadınlara ait olan bu durumlarında namaz borçları affedildiği halde oruç borcu baki kalmış, temizlendikten sonra oruçlarının kazası istenmiştir.
- Yine Hz. Ayşe validemiz bu konuda şöyle diyor:
- " Bize hayız ve nifas halleri geldiğinde Rasulullah (sav), tutmadığımız oruçlarımızı kaza etmemizi emir buyururlardı. Kılmadığımız namazları ise kaza edilmesini emretmezdi."[23]
- Enes b. Malik anlatıyor: "Yahudiler kadın hayız gördüğü zaman onlarla birlikte yemek yiyip içmezlerdi. Peygamber (sav) Efendimiz ise bu hususta şöyle buyurmuştur:
- *"Onlarla her şeyi yapın, yalnız cinsi münasebet müstesna (onu yapmayın)."*[24]

---

[23] Neylü'l-Evtar I,279. Sübülü's-Selam ,I,105

- Hz. Ayşe validemiz bu konuda şöyle rivayette bulunmuştur:
- “Biz hayızlı iken Nebi (sav) mübarek başını kucağıma yaslar ve sonra Kur’an okurdu.”[25]
- Namaz konusunda olduğu gibi, abdest alma konusunda da su bulunmadığı zamanlarda teyemmüm yapabilme kolaylığı sağlanmıştır. Banyo yapması gerektiği halde, misafir olması veya havanın çok soğuk olması durumunda hasta olma ihtimali varsa banyo yerine teyemmüm yapıp temizlenilmesi konusunda kolaylık gösterilmiştir. Maide suresinde de belirtildiği üzere;

---

[24] Müslim, Hayız, 16; Nesai, Taharet, 18.
[25] Buhari, Hayz, 2,3; Nesai, Taharet, 173-174.

- مَا يُرِيدُ اللّٰهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

- ***"…Allah size herhangi bir güçlük çıkarmak istemez; fakat sizi temiz kılmak ve size ihsan ettiği nimetlerini tamamlamak ister. Umulur ki şükredersiniz."***[26]

- Oruç ibadeti konusunda da Dinimiz bizlere birçok kolaylıklar sunmaktadır. Hastalar, yolcular, yaşlılar, hamile kadınlar, çocuğunu emziren anneler, ağır işte ve aşırı sıcakta çalışanlar Ramazanda oruçlarını tutmayabilirler. Oruçlarını tutamadıkları günler sayısınca iyileşip sıhhate kavuştukları veya bu mazeretleri sona erdiği zaman oruçlarını kaza ederler.

---

[26] Maide 5/ 6.

- Fakir Müslümanlara zekât ve hac farz değildir. Bu ibadetlerden sorumlu tutulamazlar.
- Fetih suresinde Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:
- لَيْسَ عَلَى الأَعْمَى حَرَجٌ وَلاَ عَلَى الأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلاَ عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ
- ***Köre vebal yoktur. Topala vebal yoktur. Hastaya vebal yoktur. (Bunlar savaşa katılmak zorunda değillerdir.)***